

Om Forskning og revisjon



Kyrre Kjellevoid (30) er mottaker av Revisorforeningens doktorgradsstipend og har påbegynt fjerde året av sin doktorgrad i revisjon og finansregnskap ved Norges Handelshøyskole. I denne spalten vil han presentere relevante forskningsfunn fra inn- og utland i et forsøk på å gjøre forskningen mer tilgjengelig for praktiserende revisorer.



Stadig flere datakilder blir tilgjengelige for analytisk bruk og google-søk kan for eksempel brukes til å predikere politiske valg.

Når big data setter ledelsen i sjakk

Stadig flere datakilder blir tilgjengelige for analytisk bruk. Vi kan i dag bruke data fra google-søk til å predikere politiske valg og arbeidsledigheten i et land, eller gjennom satelltbilder få overblikk over antallet biler på parkeringsplasser og dermed analysere kundeaktiviteten på kjøpesentre.

Fortsatt er effektiv bruk av såkalte «big data» i beslutninger lite utbredt da både teknologisk ekspertise og tilgang til dataene er begrenset og kostbart. Det kommer imidlertid stadig nye tilbydere av konsulenttjenester, og salg av tilpassede analyser øker. Store hedgefonds og institusjonelle investorer har lommeboken til å skaffe seg informasjonsfortrinn.

Ny teknologi kan stramme inn ledelsens handlerom

Det er gode grunner til å mistro at aksjemarkeder er fullkomment effek-

tive, altså om børskursene reflekterer all informasjon som er tilgjengelig om et selskap. Et viktig spørsmål blir da om tilgjengeliggjøring av store datamengder og ny teknologi for investorenes analyser vil bidra til at vi ser ny informasjon i markedet som ikke er gjenspeilet i børskursene.

Når børskursene ikke gjenspeiler all informasjon, har en rekke økonomiske modeller og empiriske studier vist at selskapsledere vil kunne utnytte sin private informasjonsfordel til å handle opportunt i aksjemarkedet på bekostning av aksjonærene. Slik informasjonsasymmetri vil også muliggjøre ineffektive investeringer og imperiebygging hos ledelsen.

Gir et alternativ til ledelsens egen historie

Nye datakilder vil kunne gi oppdatert og alternativ informasjon til ledelsens egen virkelighetsforståelse gitt i rapporter, uttalelser og i regnskapet. En ana-

lyse av kunders kredittransaksjoner og nettsurfeatferd sammenlignet med informasjon om hvordan produktene presterer i markedet i dag, vil for eksempel kunne gi ny innsikt i hvorvidt et selskaps satsing på forskning og produktutvikling gir mening. Når investorer handler på bakgrunn av slike nye datanalyser, vil børskursene, i teorien, i større grad reflektere fremtidig inntjening for selskapet. Dette vil da redusere selskapslederens private informasjonsfordel og mulighet til å utnytte denne. Altså kan investors tilgang til ny teknologi og økt datatilgang ha betydning for styringen av et selskap.

Ny Stanford-studie

Konsekvensene av at ledelsen får mer informasjon, er vanskelig å undersøke, fordi ledelsen selv i stor grad har kontroll over hva slags informasjon som gis til markedet. Ledere som har investert mer i prosjekter som de vet er mindre lønnsomme, vil for eksempel kunne velge å gi mindre informasjon til markedet, og da blir resultatet det motsatte av det vi har forklart ovenfor. Man må altså finne måter å skille mellom hvorvidt det er informasjonsasymmetrien som leder til ledelsens atferd, eller om det er ledelsens atferd som leder til informasjonsasymmetrien.

En ny studie undersøker virkningen av at nye datanalyser tilbys investorer uavhengig av selskapet selv. Christina Zhu ved Stanford University har vurdert virkningen tilgangen til slik informasjon har på selskapets børskurser og ledelsens atferd før og etter at dataene ble tilgjengelige, og sammenlignet med økonomisk lignende selskaper der slik informasjon ikke er tilgjengelig.

Prisene gjenspeiler bedre fremtidig inntjening

Zhu studerer effekten av investors tilgang på to ulike former for nye datakil-

der for 266 amerikanske selskaper mellom 2014 og 2016. Spesifikt ser hun på virkningen av investors tilgang til kunde-data på kjøpshistorikk hentet fra nettlesertrafikk og satellittdata som benyttes til å telle antall biler på parkeringsplasser.

Hun finner at for selskaper der slik informasjon er tilgjengelig, gjenspeiles fremtidig inntjening langt mer i børs-kursene, og at virkningen er større i de tilfellene der investorer har sterkere insentiver til å finne ny informasjon om selskapet (for eksempel når aksje-

kursen er høy i forhold til bokført egenkapital i selskapet).

Ledelsen endrer atferd

Videre finner hun at ledelsen i selskaper der investorer har tilgang til de nevnte datakildene, i mindre grad selv kjøper aksjer før positive resultat tall slippes. Etter at investorer fikk tilgang til de nye datakildene, responderte ledelsen også raskere på negative markedsutsikter (reducerer investeringer når inntjeningen ser dårligere ut).

I sum ser det ut til at ny teknologi og tilgang til mer data vil kunne øke effektiviteten i aksjemarkedet og redusere ledelsens private handlingsrom. Den nye datarevolusjonen har altså gjort det mulig for investorer å skaffe seg ny informasjon for å utfordre ledelsens historiefortelling, men foreløpig er det et verktøy som småsparere må se langt etter.

Les videre: Christina Zhu (2019) - Big Data as a Governance Mechanism

Dom om internprising:

Bør retten overprøve skattevedtak?

En dom i Borgarting reiser viktige prinsipielle spørsmål. Skal domstolene være tilbakeholdne med å overprøve skattemyndighetenes rettsanvendelsesskjønn? Trumfer skattemyndighetens økonomiske kompetanse markedsaktørenes? Er det de skattepliktige som må bevise at skattemyndighetene tar feil eller er det motsatt?



Advokat
Anders H. Liland
KPMG Law Advokatfirma



Advokat
Pål-Martin Schreiner
KPMG Law Advokatfirma

Borgarting lagmannsrett avsa 27. august 2019 en dom vedrørende et konserninternt salg av en oljerigg (Scarabeo 8).¹ Riggen ble overdratt fra det portugisiske selskapet Saipem Comercio Ltd. til det norske konsernselskapet Saipem Drilling Norway AS. Spørsmålet var om prisen som ble lagt

Konsernintern prising blir ikke lett

Dersom Borgarting lagmannsrettsdom (Saipem) blir retningsgivende for overprøving av konsernintern prissetting, vil det kunne innebære en ny og svært vanskelig situasjon (snudd bevisbyrde):

- Det er på ingen måte gitt at domstolene vil gjøre en reell vurdering av den skattepliktiges eget arbeid med intern prissetting
- Snarere vil situasjonen kunne bli at det er den skattepliktige som overfor retten må sannsynliggjøre at skattemyndighetenes prisfastsettelse er uriktig
- Videre reiser dommen ubesvarte spørsmål:
- Hvorfor anses skattemyndighetene for å ha bedre faglig kompetanse og innsyn i det økonomiske og markedsmessige enn markedsaktørene selv og deres rådgivere/sakkyndige?
- Hvorfor skal forpliktelsen til å følge utenlandsk rett veie tyngre enn forpliktelsen til å fastsette en riktig pris etter norsk rett?
- Hvorfor skal andre aktørers innhentede verdsettelse fra uavhengig meglere veie tyngre enn skattepliktiges innhentede verdsettelse?

¹ LB-2018-55099 (Saipem).